

**AN ASSESSMENT ON SELF-EFFICACY OF
CANDIDATE TURKISH TEACHERS FOR
TEACHING PROFESSION**

**Türkçe Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Dönük
Öz- yeterlik Algılarının Değerlendirilmesi**

Esra Lüle MERT¹

Abstract

Self-efficacy is not a passive characteristic or determiner of the self-system, but a dynamic aspect of the other factors that make up the self-system such as the capacity to do work, the success one experiences in that work, motives and self-regulation mechanisms. In the research, it was aimed to specify the self-efficacy perception of the candidate Turkish teachers. The study is screening model. The data of this study was obtained through "Self-Efficacy Scale" developed by Ülper and Bağcı (2012). The data obtained in this study was analysed using SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 21.0 program. In comparing the quantitative data t-test was used to define the differences between two groups. One-Way ANOVA test was used to compare the parameters among the groups when the number of the group was more than two. The Scheffe test was used to identify the group causing the difference. The "teaching knowledge", "specific field knowledge", "general field knowledge" and "teaching implementations" level of the students, who participated in this study, is fair. Their "measurement implementations" are high. It is found that their "general self-efficacy" level is fair. Among the 200 student who participated in this study, the measurement implementation scores of the students at the grade 3 were found to be higher than those of the students at the grade 2. The measurement implementation scores of the students at the grade 4 were found to be higher than those of the students at the grade 2. According to the findings of this study the self-efficacy perception of the candidate teachers is at the "fair" level. The self-efficacy perception of the candidates is not different from each other in terms of gender and grade level. It is observed that some of our findings overlap with the findings obtained in the literature while some of them set totally opposite results forth. This may result from structural and contextual features of the measurement tools as well as the personal traits of the candidate teachers participated in this study.

Key words: Perception, expectancy, the positive expectancy, the negative expectancy, preservice teachers.

Özet

Öz- yeterlik, benlik sisteminin edilgin bir özelliği ya da belirleyicisi değil, bireyin bir işi yapabileceği yeterliğinin, yaptığı işlerdeki başarılarının, güdülerinin ve özdüzenleme mekanizmaları gibi benlik sistemini oluşturan diğer öğelerin bileşkesinden oluşan devingen bir yönüdür. Çalışmanın amacı Türkçe öğretmeni adaylarının öz- yeterlik algılarını belirleyebilmektir. Çalışma, tarama modelindedir. Araştırmanın verileri Ülper ve Bağcı (2012) tarafından geliştirilen "Öz- yeterlik Algısı Ölçeği"nden elde edilmiştir. Bu ölçme aracı beşli likert tipi bir ölçme aracıdır. Öğretmen adaylarının her bir maddeye ilişkin görüşlerini çok zayıf, zayıf, orta, iyi ve çok iyi seçeneklerinden birini seçerek belirtmeleri gerekmektedir. Çok zayıf seçeneği bir puan, çok iyi seçeneği ise 5 puan olarak puanlanmıştır. 51 soruluk ölçme aracında ilk 15 soru öğretim bilgisini; 16-26 sorular (16 ve 26 dâhil) özel alan bilgisini; 27- 35 sorular genel alan bilgisini; 36-47 sorular öğretim uygulamalarını; 48- 51 sorular ise ölçme uygulamalarını ölçmeye yöneliktir. Araştırmada elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 21.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir.

¹ Doç. Dr. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi ABD, esralule@gmail.com

Niceliksel verilerin karşılaştırılmasında iki grup arasındaki farkı t-testi, ikiden fazla grup durumunda parametrelerin gruplararası karşılaştırmalarında tek yönlü (One way) Anova testi ve farklılığa neden olan grubun tespitinde Scheffe testi kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Algı, beklenti, olumlu beklenti, olumsuz beklenti, öğretmen adayları.

Giriş

Öz- yeterlik, bireyin belli bir performansı göstermek için gerekli etkinlikleri düzenleyip başarılı bir biçimde yapabilme yeterliğine ilişkin kendi yargısıdır (Bandura, 1997). Vardarlı'ya (2005) göre öz- yeterlik, benlik sisteminin edilgin bir özelliği ya da belirleyicisi değil, bireyin bir işi yapabilme yeterliğinin, yaptığı işlerdeki başarılarının, güdülerinin ve özdüzenleme mekanizmaları gibi benlik sistemini oluşturan diğer öğelerin bileşkesinden oluşan devingen bir yönüdür. Öz- yeterlik yeteneklere olan inanca dayanır; amaçlara ulaşmak için gerekli bir davranışı düzenleyip ortaya koyabilmek için gereklidir; bireyin belirli bir durumda ya da sorun karşısında başarılı olup olmayacağına ya da bununla nasıl başa çıkacağına ilişkin kişisel görüşünü/inancını oluşturur (Bıkmaz, 2004; Hamurcu, 2006; Özçelik ve Kurt, 2007; Tuckman, 1991).

Öz- yeterlik beklentisi, “kişinin yetenekleri konusunda kendi kendini ikna edişi”dir (Jerusalem, 2002'den Akt.: Yılmaz, Gürçay ve Ekici, 2007). Öz- yeterlik inancı ise, “bireyin belli bir edimi göstermek için gerekli etkinlikleri düzenleyerek bunları başarılı bir biçimde yapabilmesine duyduğu inanç” olarak tanımlanmaktadır (Bandura, 1994). Öz- yeterlik algıları, kişilerin duygularını, düşüncelerini, güdülerini ve davranışlarını belirleyici bir etkiye sahiptir ve eğitimde üzerinde durulması gereken önemli özelliklerdendir (Bandura, 1994; Aşkar ve Umay, 2001). Olumlu öz- yeterlik beklentisi, bireyin güdülenme derecesini artırmakta, yeni ve zor görevlerle başa çıkabilmesini sağlamakta, onu çaba harcamaya istekli kılmaktadır. Zimmerman'a (1995: 204-208) göre, öz- yeterlik algısı yüksek öğrenciler, derslerde daha çok çaba harcamakta, başarıya ulaşmak için daha ısrarcı olmakta ve daha yüksek akademik başarıya sahip olmaktadır. Öğretmenlerin kendilerini öğretmenlik mesleğinin gereklerini yerine getirebilme açısından nasıl gördükleri “öğretmen özyeterliği” kavramıyla karşılanabilir (Schunk, 2009; Gibson, Dembo, 1984). Öğretmenlerin öz- yeterlik algılarıyla mesleğe yönelik tutumları arasında olumlu yönde ilişki olduğunu ortaya koyan araştırmalar bulunmaktadır (Demirtaş, Cömert ve Özer, 2011; Çakır, 2005; Multon, Brown ve Lent, 1991). Söz konusu araştırmalarda, öz- yeterlik beklentisi yüksek olan öğrencilerin, öğrenme etkinliklerine daha istekli yaklaştıklarını, güçlükler karşısında daha fazla ve daha uzun süre çaba gösterdiklerini, daha etkili stratejiler kullandıklarını ve düşük beklentisi olan öğrencilerden daha başarılı olduklarını göstermektedir (Eggen ve Kauchak, 1999; Schunk, 2004). Olumsuz öz- yeterlik beklentisi, kişinin yaptığı işi sonuçlandırmadan bırakmasına neden olmaktadır. Saracaloğlu vd. (2010), Schunk, (2009); Swackhamer, vd. (2009); Yılmaz ve Çokluk-Bökeoğlu (2008), Çapri ve Çelikkaleli, (2008), Yılmaz vd. (2004); Demirtaş, Cömert ve Özer (2011) ve Bandura (1993) “öğretmen özyeterliği” kavramının önemini şöyle belirginleştirmişlerdir: Öğretmenlerin öz- yeterliklerinin yüksek olması, öğrencilerin başarı düzeylerini ve güdülerini olumlu etkilemektedir; öğretmenlerin sınıf ve zaman yönetimini etkili bir biçimde gerçekleştirebilmelerini ve istenmeyen öğrenci davranışlarını önleyebilmelerini sağlamakta, yeni öğretim yöntemlerini kullanmaya yöneltmekte ve öğretmenlik mesleğine bağlılığını artırmaktadır; düşük özyeterliği olan öğretmenler ise öğretmen merkezli yöntemler uygulamakta, kapasitelerini aşacağını düşündükleri etkinliklerden kaçınmaktadır.

Başarılı bir ana dili eğitiminin gerçekleştirilmesi açısından alanda iyi yetişmiş öğretim elemanlarına gereksinim vardır (Özbay, 2008). Türkçe öğretmeni olmak amacıyla dört yıllık lisans eğitimi alan öğretmen adayları, bu eğitimlerini başarıyla tamamladıktan sonra öğretmenlik mesleğinin gereklerini yerine getirebilecek bir donanımına ulaşmış olmalıdır. 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nda "Öğretmenlik mesleğine hazırlık genel kültür, özel alan eğitimi ve pedagojik formasyon ile sağlanır." ifadesi yer almaktadır. Bu bağlamda bir öğretmenin mesleğe hazır olması bu üç alandaki yeterlik durumuyla doğrudan ilgilidir. Öğretmen yeterliği iki boyutludur. Birinci boyut, dışsal yeterlik görünümünü, ikinci boyut ise içsel yeterlik görünümünü olarak tanımlanabilir. Dışsal yeterlik görünümünü kavramıyla, bireylerin kendi algılarından bağımsız olarak kendi dışındaki kişilerce birtakım ölçme araçlarıyla değerlendirilmeleri; içsel yeterlik görünümüyle ise kendi algılarına göre kendi kendilerini değerlendirmeleri belirtilmektedir. Bu çalışmada içsel yeterlik görünümü üzerinde durulacaktır.

Alanyazındaki araştırmalar incelendiğinde, öğretmen adaylarının meslekî öz- yeterliklerini konu alan çalışmalara rastlanmıştır (Coşkun & Gelen & Öztürk, 2009; Ülper & Bağcı, 2012; Saracaloğlu & Karasakaloğlu & Gencel, 2010; Çapri & Çelikkaleli, 2008; Demirtaş, Cömert ve Özer, 2011; Durdukoca, 2010; Ekici, 2008; Erişen & Çeliköz 2003; Hamurcu, 2006; Kılıç, 2007; Kurtulmuş & Çavdar 2010; Özdemir, 2008; Sağ 2010, 2011; Taşkın & Hacıömeroğlu 2010; Üstün & Tekin 2009; Yılmaz & Çokluk 2008; Bulut, 2009).

Amacı Türkçe öğretmeni adaylarının öz- yeterlik algılarını belirleyebilmek olan çalışmanın problem tümcesi "Türkçe öğretmenliği lisans öğrencilerinin öz- yeterlik algı düzeyleri nedir?" olarak belirlenmiştir.

Araştırmanın problemi ışığında çözümü aranan alt problemler şunlardır:

1. Türkçe öğretmeni adaylarının meslekî öz- yeterlik algı puanlarının ölçekteki faktörler bağlamında düzeyleri nedir?
2. Türkçe öğretmeni adaylarının meslekî öz- yeterlik algı puanları sınıf düzeyi bağlamında farklılık göstermekte midir?
3. Türkçe öğretmeni adaylarının meslekî öz- yeterlik algı puanları öğrencinin cinsiyeti bağlamında farklılık göstermekte midir?

Yöntem

Çalışma, tarama modelindedir. Tarama modeli, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu biçimiyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır (Karasar, 2013).

Katılımcılar

Tablolar	Gruplar	Frekans(n)	Yüzde (%)
Bölüm	Türkçe Öğretmenliği	200	100,0
Cinsiyet	Kız	124	61,8
	Erkek	76	38,2
	Toplam	200	100,0
Sınıf Düzeyi	1	50	25,0
	2	50	25,0
	3	50	25,0
	4	50	25,0

	Toplam	200	100,0
--	--------	-----	-------

Çalışma 2015- 2016 eğitim ve öğretim yılında İnönü Üniversitesi Türkçe Eğitimi bölümündeki 200 öğretmen adayıyla gerçekleştirilmiştir. Öğrencilerin 200'ü (%100,0) Türkçe öğretmenliği bölümündendir. Öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre 124'ü (%61,8) kız, 76'sı (%38,2) erkek olarak dağılmaktadır. Öğrencilerin sınıf düzeyi değişkenine göre 50'si (%25,0) 1, 50'si (%25,0) 2, 50'si (%25,0) 3, 50'si (%25,0) 4 olarak dağılmaktadır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmanın verileri Ülper ve Bağcı (2012) tarafından geliştirilen "Öz- yeterlik Algısı Ölçeği"nden elde edilmiştir. Bu ölçme aracı beşli likert tipi bir ölçme aracıdır. Öğretmen adaylarının her bir maddeye ilişkin görüşlerini çok zayıf, zayıf, orta, iyi ve çok iyi seçeneklerinden birini seçerek belirtmeleri gerekmektedir. Çok zayıf seçeneği bir puan, çok iyi seçeneği ise 5 puan olarak puanlanmıştır. Puanların düşük olması öğretmen adaylarının öz- yeterlik algılarının düşük olduğuna, yüksek olması ise yüksek olduğuna işaret etmektedir. Tersten puanlanan madde bulunmamaktadır. 51 soruluk ölçme aracında ilk 15 soru öğretim bilgisini; 16-26 sorular (16 ve 26 dâhil) özel alan bilgisini; 27- 35 sorular genel alan bilgisini; 36-47 sorular öğretim uygulamalarını; 48- 51 sorular ise ölçme uygulamalarını ölçmeye yöneliktir. Ölçme aracının iç tutarlılığına ilişkin alfa değerleri, toplam için 330-662 arasında değişmektedir. Tüm bunların sonucunda aracın geçerli ve güvenilir olduğu ve öğretmen adaylarının öz- yeterlik algılarını belirlemede kullanılabileceği anlaşılmıştır (Ülper & Bağcı, 2012).

Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 21.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verileri değerlendirilirken tanımlayıcı istatistiksel metotları (sayı, yüzde, ortalama, standart sapma) kullanılmıştır. Niceliksel verilerin karşılaştırılmasında iki grup arasındaki farkı t-testi, ikiden fazla grup durumunda parametrelerin gruplararası karşılaştırmalarında tek yönlü (One way) Anova testi ve farklılığa neden olan grubun tespitinde Scheffe testi kullanılmıştır. Elde edilen bulgular %95 güven aralığında, %5 anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir. Veriler değerlendirilirken 1-1,80 arası "çok zayıf", 1,81-2,60 arası "zayıf", 2,61-3,40 arası "orta", 3,41-4,20 arası "iyi" ve 4,21- 5,00 arası da "çok iyi" olarak kodlanmıştır.

Bulgular

Bu bölümde, araştırma probleminin çözümü için, araştırmaya katılan öğrencilerin ölçekler yoluyla toplanan verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgular yer almaktadır. Elde edilen bulgulara dayalı olarak açıklama ve yorumlar yapılmıştır.

Birinci Alt Problem: Türkçe öğretmeni adaylarının mesleki öz- yeterlik algı puanlarının ölçekteki faktörler bağlamında düzeyleri nedir?

Tablo 1. Öz-yeterlik düzeyleri

	N	Ort	Ss	Min.	Max.
Öğretim Bilgisi	200	2,968	0,709	1,200	4,000
Özel Alan Bilgisi	200	3,049	0,705	1,360	4,000
Genel Alan Bilgisi	200	2,873	0,682	1,220	4,000
Öğretim Uygulamaları	200	3,336	0,451	1,000	4,000

Ölçme Uygulamaları	200	3,434	0,521	1,250	4,000
Öz- yeterlik Genel	200	3,092	0,497	1,730	3,980

Araştırmaya katılan öğrencilerin “öğretim bilgisi” düzeyi orta ($2,968 \pm 0,709$); “özel alan bilgisi” düzeyi orta ($3,049 \pm 0,705$); “genel alan bilgisi” düzeyi orta ($2,873 \pm 0,682$); “öğretim uygulamaları” düzeyi orta ($3,336 \pm 0,451$); “ölçme uygulamaları” düzeyi yüksek ($3,434 \pm 0,521$); “öz- yeterlik genel” düzeyi orta ($3,092 \pm 0,497$) olarak saptanmıştır.

İkinci Alt Problem: Türkçe öğretmeni adaylarının meslekî öz- yeterlik algı puanları sınıf düzeyi bağlamında farklılık göstermekte midir?

Tablo 2. Özyeterliğin sınıf düzeyine göre ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	F	p	Fark
Öğretim Bilgisi	1	50	2,908	0,769	0,333	0,801	
	2	50	2,983	0,714			
	3	50	2,979	0,675			
	4	50	3,001	0,683			
Özel Alan Bilgisi	1	50	2,946	0,770	1,397	0,243	
	2	50	3,126	0,630			
	3	50	3,016	0,747			
	4	50	3,106	0,657			
Genel Alan Bilgisi	1	50	2,788	0,745	0,881	0,451	
	2	50	2,864	0,662			
	3	50	2,906	0,663			
	4	50	2,936	0,656			
Öğretim Uygulamaları	1	50	3,314	0,482	2,099	0,100	
	2	50	3,253	0,527			
	3	50	3,391	0,388			
	4	50	3,385	0,385			
Ölçme Uygulamaları	1	50	3,423	0,556	4,019	0,008	3 > 2 4 > 2
	2	50	3,293	0,599			
	3	50	3,498	0,446			
	4	50	3,523	0,443			
Öz- yeterlik Genel	1	50	3,031	0,546	0,929	0,427	
	2	50	3,081	0,486			
	3	50	3,112	0,486			
	4	50	3,144	0,469			

Araştırmaya katılan öğrencilerin ölçme uygulamaları puanları ortalamalarının sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($F=4,019$; $p=0,008<0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Sınıf düzeyi 3 olanların ölçme uygulamaları puanları ($3,498 \pm 0,446$), sınıf düzeyi 2 olanların ölçme uygulamaları puanlarından ($3,293 \pm 0,599$) yüksek bulunmuştur. Sınıf düzeyi 4 olanların ölçme uygulamaları puanları ($3,523 \pm 0,443$), sınıf düzeyi 2 olanların ölçme uygulamaları puanlarından ($3,293 \pm 0,599$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan öğrencilerin öğretim bilgisi, özel alan bilgisi, genel alan bilgisi, öğretim uygulamaları, öz- yeterlik genel puanları ortalamalarının sınıf düzeyi değişkenine

göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$).

Üçüncü Alt Problem: Türkçe öğretmeni adaylarının mesleki öz- yeterlik algı puanları öğrencinin cinsiyeti bağlamında farklılık göstermekte midir?

Tablo 3. Özyeterliğin cinsiyete göre ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Öğretim Bilgisi	Kız	124	3,018	0,704	1,805	0,072
	Erkek	76	2,887	0,713		
Özel Alan Bilgisi	Kız	124	3,075	0,703	0,940	0,348
	Erkek	76	3,007	0,708		
Genel Alan Bilgisi	Kız	124	2,897	0,688	0,864	0,388
	Erkek	76	2,836	0,673		
Öğretim Uygulamaları	Kız	124	3,365	0,432	1,668	0,096
	Erkek	76	3,288	0,478		
Ölçme Uygulamaları	Kız	124	3,476	0,515	2,054	0,041
	Erkek	76	3,366	0,525		
Öz- yeterlik Genel	Kız	124	3,127	0,496	1,780	0,076
	Erkek	76	3,036	0,496		

Araştırmaya katılan öğrencilerin ölçme uygulamaları puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=2.054$; $p=0.041<0,05$). Kızların ölçme uygulamaları puanları ($x=3,476$), erkeklerin ölçme uygulamaları puanlarından ($x=3,366$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan öğrencilerin öğretim bilgisi, özel alan bilgisi, genel alan bilgisi, öğretim uygulamaları, öz- yeterlik genel puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tartışma ve Sonuç

Araştırmaya katılan öğrencilerin “öğretim bilgisi”; “özel alan bilgisi”; “genel alan bilgisi”; “öğretim uygulamaları” düzeyleri ortadır; “ölçme uygulamaları” düzeyleri ise yüksektir. “Öz- yeterlik genel” düzeyleri ise orta olarak saptanmıştır. Kılıç (2007), öğretmen adayları olan toplam 296 öğrenci üzerinde bir araştırma yapmıştır; sonuçta da öğrencilerin dersleri iyi düzeyde öğrendiklerini düşündükleri gözlemlenmiştir. Bu çalışmada ise Türkçe öğretmeni adaylarının öz- yeterlik algılarına ilişkin genel görünüm “orta” düzeydedir. Bu bağlamda araştırmanın bulguları Coşkun, Gelen ve Öztürk (2009) tarafından Türkçe öğretmeni adaylarının planlama, uygulama ve değerlendirme boyutlarından oluşan öz- yeterlik algılarını saptamak amacıyla gerçekleştirilen araştırmanın bulgularıyla ve öğretmen adaylarının genel öğretmenlik davranışları açısından yeterliklerini araştıran Erişen ve Çeliköz’ün (2003) bulgularıyla uyumaktadır. Söz konusu araştırma bulgularına göre Türkçe öğretmeni adayları öz- yeterlik açısından kendilerini yeterli düzeyde bulmamaktadır. Ülper ve Bağcı’ya (2012) göre ise, Türkçe öğretmeni adaylarının öğretim bilgisi; özel alan bilgisi; öğretim uygulamaları, ölçme uygulamaları ve mesleki öz- yeterlik algıları “iyi” düzeydedir. Buna karşın genel alan bilgisine ilişkin durumları ise

“orta” düzeydedir. Gelbal ve Kelecioğlu (2007) tarafından 242 öğretmen üzerinden yapılan araştırmanın sonuçları da öğretmen adaylarının ölçme uygulamalarına ilişkin algıları bakımından bu araştırmanın bulgularıyla benzerlik göstermektedir. Söz konusu araştırmalarının sonucunda öğretmenlerin ölçme yöntemleri hakkında kendilerini “orta” ve “çok” düzeyde yeterli gördüklerini bulgulamıştır. Türkçe eğitimi alanında lisansüstü eğitim gören öğrencilerin yeterlik algılarını araştıran Aslan (2010), yarı yapılandırılmış görüşme yöntemiyle topladığı verileri içerik çözümlemesi tekniğiyle çözümleyerek öğrencilerin ölçme ve değerlendirme bakımından kendilerini yetersiz olarak algıladıklarını belirlemiştir. Benzer bir sonuca öğretmenler üzerinden bir araştırma yapan Çakan (2004) da ulaşmıştır. 504 öğretmen üzerinden gerçekleştirilen araştırma sonucuna göre ölçme değerlendirme konusunda öğretmenler kendilerini yeterli görmemektedir; ancak çalışmanın verileri öğrencilerin ölçme ve değerlendirme uygulamalarında öz- yeterliklerini yüksek algıladıklarını gösterir. Bu yönüyle Çakan’ın (2004) ve Aslan’ın (2010) çalışmalarının verileriyle bu araştırmanın verileri örtüşmez.

Araştırmaya katılan 200 öğrencinin, sınıf düzeyi 3 olanlarının ölçme uygulamaları puanları, sınıf düzeyi 2 olanların ölçme uygulamaları puanlarından yüksek bulunmuştur. Sınıf düzeyi 4 olanların ölçme uygulamaları puanları, sınıf düzeyi 2 olanların ölçme uygulamaları puanlarından yüksek bulunmuştur: sınıf düzeyi değişkenine göre grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$).

Araştırmaya katılan öğrencilerin öğretim bilgisi, özel alan bilgisi, genel alan bilgisi, öğretim uygulamaları, öz- yeterlik genel puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır. Bu bulgu, Coşkun, Gelen ve Öztürk (2009); Ülper ve Bağcı’nın (2012); Saracaloğlu, Karasakaloğlu ve Gencel’in (2010); Yılmaz ve Çokluk Bökeoğlu’nun (2008) bulgularıyla örtüşmektedir; ancak araştırmada kızların ölçme uygulamaları puanları, erkeklerin ölçme uygulamaları puanlarından yüksek bulunmuştur ve bu fark istatistiksel açıdan da anlamlıdır. Çapri ve Çelikkaleli (2008) tarafından öğretmen adaylarının öz- yeterlik algılarını belirlemek amacıyla gerçekleştirilen araştırmanın sonucuna göre ise kızların öz- yeterlik algıları erkeklere göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir. Bu bulgu araştırmanın ölçme uygulamaları bilgisiyle ilgili öz- yeterlik algısıyla örtüşmektedir. Buna karşın Demirtaş, Cömert ve Özer (2011) ve Durdukoca (2010) tarafından öğretmen adaylarının öz- yeterlik algılarını saptamak amacıyla yapılan araştırmanın sonucunda erkek adayların öz- yeterlik algıları daha yüksek çıkmıştır. Ülper ve Bağcı (2012) ise, Türkçe öğretmeni adaylarının özel alan bilgisi bölümünde öz- yeterlik algılarının kızlar lehine anlamlı olduğunu belirtir.

Araştırmadan elde edilen bulgura göre öğretmen adaylarının öz- yeterlik algıları “orta” düzeydedir. Adayların öz- yeterlik algıları cinsiyet ve sınıf düzeyi bakımından farklılık göstermemektedir. Bölüme göre ise öz- yeterlik algısı fark göstermektedir. Alanyazındaki ilgili çalışmalarda elde edilen bulguların bazılarının tarafımızdan elde edilen bu bulgularla örtüştüğü buna karşın bazılarının ise tam karşıtı bir sonuç ortaya koyduğu gözlenmektedir. Bu durum ölçme araçlarının yapısal ve içeriksel özellikleriyle ilgili olabileceği gibi, araştırmaya katılan öğretmen adaylarının özellikleriyle de ilgili olabilir.

Kaynakça

- Aslan, C. (2010). Türkçe eğitimi programlarında lisansüstü öğrenim gören öğrencilerin akademik öz- yeterliklerine ilişkin görüşleri, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(9), 87-115.
- Aşkar, P. & Umay, A. (2001). İlköğretim matematik öğretmenliği öğrencilerinin bilgisayarla ilgili öz- yeterlik algısı, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21, 1-8.
- Bandura, A. (1993). Perceived Self-efficacy in Development and Functioning. *Educational Psychologist*, 28(2), 117-148.
- Bandura, A. (1994). Self-efficacy In V. S. Ramachaudran (Ed.) *Encyclopedia of Human Behavior*, 4, 71-81. New York: Academic Press.
- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: the exercise of control*. New York: W. H. Freeman and Company.
- Bıkmaz, F. H. (2004). Sınıf öğretmenlerinin fen öğretiminde öz- yeterlik inancı ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Milli Eğitim Dergisi*, 161.
- Bulut, İ. (2009). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının değerlendirilmesi (Dicle ve Fırat Üniversitesi örneği), *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14, 13-24.
- Çakan, M. (2004). Öğretmenlerin ölçme değerlendirme uygulamaları ve yeterlik düzeyleri: ilk ve orta öğretim, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 37(2), 99-114.
- Coşkun, E., Gelen, Ş., Öztürk, E. P. (2009). Türkçe öğretmen adaylarının öğretimi planlama, uygulama ve değerlendirme yeterlik alguları, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(12), 140-163.
- Çakır, Ö. (2005). Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi İngilizce Öğretmenliği Lisans Programı ve eğitim fakülteleri İngilizce öğretmenliği lisans programı öğrencilerinin mesleğe yönelik tutumları ve mesleki yeterlik alguları. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(6), 27-42.
- Çapri, B.; Çelikkaleli, Ö. (2008). Öğretmen adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutum ve mesleki yeterlik inançlarının cinsiyet, program ve fakültelerine göre incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(15), 33-53.
- Demirtaş, H.; Cömert, M.; Özer, N. (2011). Öğretmen adaylarının öz- yeterlik inançları ve öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *Eğitim ve Bilim*, 36, 159, 96-111.
- Durdukoca, Ş. F. (2010). Sınıf öğretmeni adaylarının akademik öz- yeterlik algularının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi, *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(1), 70-77.
- Eggen, P. & Kauchak, D. (1999). *Educational psychology*. New Jersey: Printice-Hall, Inc.

- Ekici, G. (2008). Sınıf yönetimi dersinin öğretmen adaylarının öğretmen öz- yeterlik algı düzeyine etkisi, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35, 98-110.
- Erişen, Y. & Çeliköz, N. (2003). Öğretmen adaylarının genel öğretmenlik davranışları açısından kendilerine yönelik yeterlilik algıları. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(4), 427-439.
- Gelbal, S., Kelecioğlu, H. (2007). Öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme yöntemleri hakkındaki yeterlik algıları ve karşılaştıkları sorunlar, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33, 135-145.
- Gibson, S., Dembo, M. (1984). Teacher efficacy: A construct validation. *Journal of Educational Psychology*, 76(4), 569-582.
- Hamurcu, H. (2006). Sınıf öğretmeni adaylarının fen öğretimine yönelik öz- yeterlik inançları. *Eğitim Araştırmaları*, 24, 112-122.
- Karasar, N. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Kılıç, A. (2007). Sınıf öğretmeni yetiştirme programında yer alan derslerin öğrenilme düzeyi, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(19), 136-145.
- Kurtulmuş, N., Çavdar, O. (2010). Öğretmen adaylarının fen öğretimine yönelik öz- yeterlikleri. *E-Journal of New World Sciences Academy*, 5(3), 1302-1315.
- Özdemir, S. M. (2008). Sınıf öğretmen adaylarının öğretim sürecine ilişkin öz- yeterlik inançlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 14(54), 277-306.
- Multon, K. D, Brown, S. D. & Lent, R. W. (1991). Relation of self-efficacy beliefs to academic outcomes: a meta-analytic investigation. *Journal of Counseling Psychology*, 38(1), 30-38.
- Özbay, M. (2008). Türkçe öğretimi alanındaki lisansüstü eğitim programları ve bazı öneriler. *II. Lisansüstü Eğitim Sempozyumu Bildiri Kitabı, 2008* (s.193-199), İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Özçelik, H. ve Kurt, A. (2007). İlköğretim öğretmenlerinin bilgisayar öz- yeterlikleri: Balıkesir ili örneği. *İlköğretim Online Dergisi*, 6(3) 441-451.
- Sağ, R. (2010). Etkinlik teorisine göre zenginleştirilmiş birleştirilmiş sınıflarda öğretim uygulamalarının adayların öz- yeterlik algularına etkisi. *Eğitim ve Bilim*, 35, 158, 44-57.
- Sağ, R. (2011). Birleştirilmiş sınıf öğretmeni olmaya yönelik öz- yeterlik ölçeği geliştirilmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 41, 386-397.
- Saracaloğlu, A., S., Karasakaloğlu, N., Gencel, Ş. E. (2010). Türkçe öğretmenlerinin öz- yeterlik düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 33, 265-283.
- Schunk, D. H. (2004). *Learning theories an educational perspective*. Pearson Merrill.

- Schunk, D., H. (2009). *Öğrenme Teorileri, Eğitimsel Bir Bakış*, (çev. M. Şahin), Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Swackhamer, L., E.; Koellner, K.; Basile, C.; Kimbrough, D. (2009). Increasing the Self-Efficacy of inservice teachers through content knowledge. *Teacher Education Quarterly*, 36(2), 63-78.
- Taşkın Şahin Ç. & Hacıömeroğlu, G. (2010). Sınıf öğretmeni adaylarının öz- yeterlik inançları: nicel ve nitel verilere dayalı bir inceleme, *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 21-40.
- Tuckman, B.W. (1991). *Educational psychology: From theory to application*. Orlando, FL: Harcourt Brace Jovanovich.
- Ülper, H.; Bağcı, H. (2012). Türkçe öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine dönük öz- yeterlik algıları. *Turkish Studies*, 7/2, 1115-1131.
- Üstün, A. & Tekin, S. (2009). Amasya eğitim fakültesindeki öğretmen adaylarının öz- yeterlik inançlarının çeşitli değişkenler açısından karşılaştırılması. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(1), 35-47.
- Vardarlı, G. (2005). *İlköğretim II. Kademe öğrencilerinin genel öz- yeterlik düzeylerinin yordanması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, İzmir.
- Yılmaz, K., Çokluk-Bökeoğlu, Ö. (2008). İlköğretim okulu öğretmenlerinin yeterlik inançları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 41(2), 143-167.
- Yılmaz, M., Köseoğlu, P., Gerçek, C., Soran H. (2004). Öğretmen öz- yeterlik inancı. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, 5 (58), 50-54.
- Yılmaz, M., Gürçay, D. ve Ekici, G. (2007). Akademik öz- yeterlik ölçeğinin Türkçeye uyarlanması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33, 253-259.
- Zimmerman, B., J. (1995). Self-Efficacy and educational development. In: A. Bandura (Ed.) *Self- Efficacy in Changing Societies*, Cambridge University Press.